

**Amandmani na Prijedlog državnog proračuna Republike Hrvatske
za 2016. godinu i projekcije za 2017. i 2018. godinu – II. Posebno dio, čl. 3**

**Korisnik: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Glava 38: ZNANOST I TEHNOLOŠKI RAZVOJ**

A.

Predlažemo povećanje iznosa za financiranje **djelatnosti znanstvenog izdavaštva** do razine financiranja u 2015. godini u dvije proračunske stavke (programa):

a) **Amandman 1**

IZDAVANJE DOMAĆIH ZNANSTVENIH ČASOPISA (šifra. A622004), str. 414.

Predlaže se da se Proračunu za 2016. godinu predvide sredstva na razini izvršenja u 2015. godini - **13.433.657,00 kuna**

Predlaže se povećanje sredstava u projekcijama proračuna za 2017. i 2018. godinu po stopi od 105 %.

b) **Amandman 2**

IZDAVANJE ZNANSTVENIH KNJIGA I UDŽBENIKA (šifra A622006), str. 415.

Predlažemo da se u Proračunu za 2016. godinu predvide sredstva na razini izvršenja u 2015. godini – **13.770.570,00 kuna**

Predlaže se povećanje sredstava u projekcijama proračuna za 2017. i 2018. godinu po stopi od 105 %.

OBRAZLOŽENJE

Znanstveno izdavaštvo predstavlja vitalni dio temeljne znanstvene infrastrukture koji je od osobite važnosti ne samo za održavanje i razvoj sustava znanosti nego ima važnu ulogu i u njegovanju kulturnog i nacionalnog identiteta. Bez posebne državne potpore znanstvenom izdavaštvu, među ostalim, nije moguće očuvati i razvijati hrvatski jezik u punom registru njegovih mogućnosti, dakle i kao jezik znanosti.

Nažalost, znanstveno izdavaštvo kao i drugi vidovi temeljne znanstvene infrastrukture (znanstveni skupovi i znanstvene udruge) bilježe konstantan i drastičan pad proračunske

potpore, što se događalo čak i u vremenima kada nisu bila aktualna "rezanja" državnog proračuna. Prikaz tih kretanja dan je u prilogu. Posljedica je takva trenda da se najosjetljiviji dio znanstvene infrastrukture - umjesto da pokreće i potiče razvoj znanosti - već godinama suočava s krizom golog preživljavanja. Takav pristup nadležnih teško je shvatljiv u svjetlu činjenice da je riječ o najbolje uložnim proračunskim sredstvima, jer se njihova vrijednost mnogostruko uvećava entuzijastičkim i volonterskim doprinosima najkvalificiranijeg dijela nacije.

Krajnje je vrijeme da se ovaj problem osvijesti, da se financiranje temeljne znanstvene infrastrukture, koja se zasniva na entuzijastičkom radu i požrtvornosti akademske zajednice, stabilizira na prosječnim vrijednostima dosadašnjeg financiranja (vidjeti prilog), te da proračunsko podupiranje ovog vitalno važnog segmenta znanosti konačno krene uzlaznom putanjom.

U ovom kontekstu posebno treba istaknuti važnost znanstvenog izdavaštva u promicanju i konsolidaciji europskog istraživačkog prostora, koji se zasniva na konceptu otvorene znanosti (*open science*). Sustavno zanemarivanje znanstvenog izdavaštva, koje traje već duži niz godina (vidjeti prilog), obezvređuje već izgrađene i šire afirmirane prezentacijske sustave hrvatske znanosti (CROSBİ, HRČAK), slabi njenu europsku i globalnu vidljivost te općenito ugrožava proces integriranja hrvatske znanosti u europski istraživački prostor.

Prilog:

- Prikaz financiranja znanstvene infrastrukture iz državnog proračuna RH 2001.-2018.

B.

Predlažemo povećanje iznosa za financiranje **djelatnosti znanstvenih centara izvrsnosti** kojim bi se **dodatno** financirala djelatnost znanstvenih centara izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti zbog nemogućnosti da ovi centri dodatna sredstva za financiranje svoje djelatnosti pribave iz EU-fondova (*Smart Specialisation*):

a) Amandman 3

CENTRI IZVRSNOSTI (šifra. A767009), str. 416.

Predlažemo da se proračunska stavka za ovaj program u 2016. godini poveća za iznos od **2.000.000,00 kuna** koji bi se namjenski koristio za **dodatno** financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti zbog nemogućnosti da se ovi centri natječu za sredstva iz EU-programa *Smart Specialisation*.

Predlažemo da se u planskim projekcijama za 2017. i 2018. godinu sredstva za ovu namjenu zadrže na istoj razini.

OBRAZLOŽENJE

Znanstveni centar izvrsnosti kao poseban oblik organizacije znanstvenog rada definiran je u članku 29., stavak 1. *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* kao "...znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline." Istim člankom Zakona određeno je da znanstvenu organizaciju ili njezin ustrojbeni dio ili skupinu znanstvenika centrom izvrsnosti proglašava ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj na temelju postupka vrednovanja koji obavezno uključuje međunarodnu prosudbu, te da odluka ministra o proglašenju znanstvenog centra izvrsnosti sadrži prava i obveze koje na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj taj centar dobiva.

Ministar znanosti, obrazovanja i sporta proglasio je u dva ciklusa ukupno 13 znanstvenih centara izvrsnosti među kojima su tri centra izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti:

- **Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo** (voditelj – dr. sc. Milan Mihaljević; institucija nositeljica Centra – Staroslavenski institut, Zagreb);
- **Znanstveni centar izvrsnosti za školsku efektivnost i menadžment** (voditelj – prof. dr. sc. Jurica Pavičić; institucija nositeljica Centra - Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu);
- **Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku** (voditelj - prof. dr. sc. Ante Čović; institucija nositeljica Centra - Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu).

Za financiranje pojedinog ciklusa proglašenih znanstvenih centara izvrsnosti u proračunu je na godišnjoj razini predviđen iznos od 2.500.000,00 kuna. Prema kriterijima o raspodjeli proračunskih sredstava, koje je donijelo Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, navedenim centrima pripali su odgovarajući udjeli u ukupnim sredstvima, odnosno odgovarajući iznosi:

- Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo – **124.980,00 kn (5%)**
- Znanstveni centar izvrsnosti za školsku efektivnost i menadžment – **174.972,00 kn (7%)**
- Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku - **124.980,00 kn (5%)**

Uzimajući u obzir činjenicu da se centri izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti ne mogu natjecati za sredstva iz europskih fondova i da su upućeni isključivo na nacionalno financiranje, postignut je dogovor predstavnika MZOS-a i voditelja navedenih centara izvrsnosti da se za dodatno financiranje ovih centara osiguraju kompenzacijska sredstva u državnom proračunu u iznosu od **2.000.000,00 kn** na godišnjoj razini. Radi usporedbe navodimo podatak da se sredstva europskih fondova za koja se mogu natjecati preostali centri izvrsnosti penje do iznosa od **40 milijuna eura**.

Taj dogovor osnažen je zaključkom Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj koji bi trebao biti obvezujući za resorno ministarstvo. No, bez obzira na formalnu obvezu resornog ministarstva i državnog proračuna prema ustanovljenim centrima izvrsnosti, evidentno je da bez dodatnih proračunskih sredstava centri izvrsnosti u društveno-humanističkom području ne mogu ni približno realizirati zahtjevne istraživačke programe pa se time dovodi u pitanje smisao njihova postojanja i opravdanost njihova proglašavanja.

Zaključci Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj o financiranju znanstvenih centara izvrsnosti u 2016. godini doneseni su na 14. sjednici Nacionalnog vijeća, održanoj 23. listopada 2015., a dostavljeni su resornom ministarstvu 26. listopada 2016. pod nazivom "Dostava godišnjih izvješća o radu znanstvenih centara izvrsnosti i isplata sredstava u 2016. godini – prijedlog" (Klasa: 602-04/15-02/0038; Urbroj: 355-15-0001). Zaključak pod točkom 4. koji sadrži prijedlog za dodatno financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti navodimo u cijelosti:

Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj podsjeća kako je za 3 proglašena centra izvrsnosti iz područja društvenih i humanističkih znanosti potrebno osigurati dodatnih 2 milijuna kuna godišnje proračunskih sredstava, sukladno dogovoru zamjenika ministra prof. dr. sc. Roka Andričevića i pomoćnika ministra prof. dr. sc. Ivana Pejića sa voditeljima znanstvenih centara izvrsnosti. Dogovor se odnosi na činjenicu kojom se centri izvrsnosti iz ovih znanstvenih područja ne mogu natjecati za sredstva europskih fondova iz Operativnog programa (OP) P Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. Prioriteta os 1 Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija Shema / projekt Vrhunska istraživanja Znanstvenih centara izvrsnosti, pa nacionalno financiranje za sada ostaje praktički jedini izvor financiranja.

Pretpostavljamo da je do izostavljanja dodatnih sredstava za financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti u Prijedlogu državnog proračuna za 2016. godinu došlo previdom ili zbog neinformiranosti nove ekipe u nadležnom resornom ministarstvu, što predloženu korekciju Prijedloga državnog proračuna kao ispravak propusta čini zapravo – nužnom.

Prilog:

- Dopis Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta od 26. listopada 2015.

U IME KLUBA
